

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2556” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของโครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ภายใต้ชุดโครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3” มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1) การวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน (SWOT Analysis)

ในการวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา, 2554)

(1) การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) คือ มีจุดแข็งหรือจุดเด่นอะไรบ้างที่เสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้น

(2) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง “จุดอ่อน” ของหน่วยงาน อาการป่วยของหน่วยงานอาจจะมีบางส่วน บางองค์ประกอบที่กระทบต่อหน่วยงาน แต่หน่วยงานยังอนุรักษ์ไว้หรือยืนยันไม่เปลี่ยนแปลงเท่าที่ เช่น ทัศนคติของกรมมหาดไทยบางส่วนที่ยึดติดกับเจ้าขุนมูลนายขณะที่สภาพแวดล้อมภายนอกเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่จะเป็นผู้คิด ตัดสินใจ ลงมือแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง

(3) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity) หมายถึง โอกาสที่หน่วยงานจะได้รับการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะเป็นความพร้อมและศักยภาพของบุคลากร

(4) การวิเคราะห์อุปสรรค (Treat) หมายถึง แรงกดดันหรืออันตรายที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานจะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ระเบียบ ข้อกฎหมายที่ล้าสมัยซ้ำซ้อนกันจนกระทั่งไม่มีโอกาสทำงาน

ที่สนับสนุนความคิดริเริ่ม และแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างจริงจัง หรือกระแสการกระจายอำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) ที่มีผลกระทบในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

การวิเคราะห์ SWOT มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก คือ

(1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ซึ่งมีมาตรการหรือตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

(1.1) สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน

ด้านทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร องค์กร ประชาชน
งบประมาณ

- วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี

- ด้านโครงสร้าง นโยบายระบบการทำงาน บทบาท
หน้าที่

- ด้านระเบียบข้อกฎหมาย

- ด้านการสนับสนุนจากภายนอก

(1.2) ศักยภาพในหน่วยงาน

- จุดแข็งของหน่วยงาน

- จุดอ่อนของหน่วยงาน

(2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อหน่วยงาน มี
ตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

(2.1) สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่

- ด้านสังคม

- ด้านการเมืองการปกครอง

- ด้านเศรษฐกิจ

- ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่าย

(2.2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่

- ด้านเชิงบวก ซึ่งเป็นช่องทางหรือโอกาสของหน่วยงาน

- ด้านเชิงลบ ซึ่งเป็นอุปสรรคหรืออันตรายของ

หน่วยงาน

1.2) คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของคนไทย สังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมและทางด้านคุณธรรม ถ้าให้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยคุณธรรมตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

(1) ความประหยัด คนเราทุกคนไม่ว่าจะจนหรือรวยก็ตามหากไม่รู้จักรการประหยัด อดออมใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยแล้ว ก็มักจะเกิดปัญหาติดตามมาอย่างสิ้นเหลือ ทั้งในด้านทรัพย์สินเงินทอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นเพื่อความอยู่รอด เราต้องปลูกจิตสำนึกให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ ให้ตระหนักถึงความประหยัด รู้จักอดออม วางแผนการใช้จ่ายอย่าง

(2) ขยันหมั่นเพียร เราจะต้องมุ่งมั่นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการแสวงหาความรู้ มีความขยัน และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในอนาคต

(3) มีความสุจริต และความกตัญญู ควรปฏิบัติตนให้ประจักษ์ในเรื่องของความกตัญญูต่อบิดามารดา ครู อาจารย์ ผู้มีบุญคุณต่อแผ่นดิน และต่อสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะส่วนรวม

(4) พึ่งตนเอง การพึ่งตนเอง หรือเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางเส้นทางชีวิตของ ตนเองให้เรียบร้อยธรรมดา และเดินสายกลาง

(5) การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน คนเราทุกคนควรรู้จักการให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีใครเลยที่จะได้ทุกอย่างมา โดยไม่เคยให้คนอื่นมาก่อน ดังคำสุภาษิตที่ว่า “ยิ่งให้ไป ยิ่งได้คืนมา“

1.3) แนวคิดการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมีเป้าประสงค์ให้ชาวบ้านพึ่งตนเองและกระบวนการพัฒนา มี 6 ประเด็น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา อ่างในรายงานฉบับสมบูรณ์, 2545) ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การพัฒนาต้องดำเนินการเป็นกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านได้ดำเนินการมาอย่างยาวนาน ดังนั้นชาวบ้านมีประสบการณ์ของการรวมกลุ่ม

เป็นอย่างดี การรวมกลุ่มนี้อาจเป็นการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมด้านการผลิต ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ประเด็นที่สอง การสร้างจิตสำนึกช่วยเหลือกันและกัน การรวมกลุ่มต้องเป็นไปอย่างสมัครใจไม่มีการบังคับ จึงควรมีการรื้อฟื้นจิตสำนึกนี้ โดยให้ชาวบ้านร่วมกันศึกษาประวัติศาสตร์ของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้จิตสำนึกของชาวบ้านมีความกระฉ่งชัดขึ้นในการสร้างจิตสำนึกนั้นควรกระทำอย่างเป็นขบวนการรวมเอาชาวบ้านทุกกลุ่ม ทุกฐานะเข้ามามีส่วนร่วมในการรื้อฟื้นและสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนขึ้น

ประเด็นที่สาม การตอกย้ำจิตสำนึกที่สร้างขึ้นมาให้ดำรงอยู่และขยายออกไปทั่วทั้งหมู่บ้าน โดยเฉพาะในคนรุ่นหนุ่มกลางซึ่งไม่ทราบประวัติที่แท้จริงของตนหากบุคคลเหล่านี้ทราบและสำนึก พวกเขา ก็จะเกิดความผูกพันกับหมู่บ้าน

ประเด็นที่สี่ การรวมตัวในรูปสหพันธ์ หรือในลักษณะเครือข่าย เพื่อช่วยเหลือกันเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของแต่ละองค์กรให้เข้มแข็ง

ประเด็นที่ห้า การประสานด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการร่วมกันประสานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมระหว่างชนชั้นกลางในเมือง และชาวบ้าน

ประเด็นที่หก การสร้างคณาภิวัตน์ที่เหมาะสมระหว่างสังคมชุมชนกับสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนอาศัยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์และอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างต่อเนื่อง

1.4) แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่อยู่ดีมีสุข
สังคมที่อยู่ดีมีสุขประกอบไปด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ 2548)

(1) การมีสุขภาพะ คือการที่คนในสังคมมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี คือ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

(2) การมีครอบครัวที่อบอุ่น มีสมาชิกในครอบครัวซึ่งมีการดูแลกันและกันตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

(3) ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

(4) สังคมมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กล่าวคือ มีสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

1.5) แนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กมล สุคประเสริฐ (2540, 8-9) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) ว่ามาจากความเชื่อดังนี้

(1) เชื่อว่า PAR เป็นกระบวนการที่เอนเอียงไปทางประชาธิปไตย เพราะ (PAR) เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน

(2) เชื่อว่า PAR คนต้องพัฒนาตนเอง และ (PAR) เกิดจากประชาชนต้องการแสวงหาความรู้ในการแก้ปัญหาของตนเอง เป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยคนยากจนและด้อยโอกาส ด้วยการวางพื้นฐานร่วมกันระหว่างหน่วยงานพัฒนาทั้งหลายกับชุมชน

(3) PAR เน้นหนักการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพราะ PAR อาศัยการยอมรับของประชาชนได้ลึบสอดคล้องเนื่องเป็นประสบการณ์หลากหลาย

หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

(1) ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน โดยยอมรับว่าความรู้พื้นบ้าน ตลอดจนระบบการสร้างความรู้ และแก่นิเวศความรู้ในวิธีอื่นที่แตกต่างไปจากของนักวิชาการ

(2) ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้านด้วยการส่งเสริมยกระดับและพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองของเขาให้สามารถวิเคราะห์และตั้งเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของเขาเอง

(3) ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชาวบ้านและคนยากจน โดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขา และสามารถที่จะทำความเข้าใจ แปลความหมาย ตลอดจนนำไปใช้ได้เหมาะสม

(4) สนใจปริทัศน์ของชาวบ้าน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยเปิดเผยให้เห็นคำถามที่ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน

(5) ปลดปล่อยความคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้ชาวบ้านและคนยากจนสามารถใช้ความคิดเห็นของตนอย่างเสรี

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นักวิจัยได้นำเอาการวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน (SWOT Analysis) เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ และการวิเคราะห์ความอยู่ดีมีสุขทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนขณะเดียวกันได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับสังคมอยู่ดีมีสุขเป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์ความอยู่ดีมีสุข

ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2556 ในส่วนของแนวคิดการพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบในการอธิบายลักษณะของต้นแบบการพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ขณะเดียวกันการวิจัยในครั้งนี้ก็วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการให้ อปท. และชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับชุมชนท้องถิ่นตลอดจนการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กรของท้องถิ่น

1.6) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข

ตัวชี้วัด (Indicator) คุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็นการนำข้อมูลดิบมาแปลงให้มีความหมายเชิงสรุปเพื่อสะท้อนการทำงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ บ่งบอกถึงความสำเร็จของการพัฒนาตัวชี้วัด ช่วยนำเสนอข้อมูลแก่ผู้กำหนดนโยบายและสาธารณชนในรูปแบบข้อมูลสรุปเชิงปริมาณ (เช่น ความยากจน ความเจริญเติบโต การเจ็บป่วยที่ลดลง ฯลฯ) และเชิงคุณภาพ (ความพึงพอใจของประชาชน ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ฯลฯ) โดยตัวชี้วัดที่จัดทำมีคุณลักษณะที่ตอบสนองผู้ใช้บริการ สัมพันธ์กับนโยบายของผู้บริหารและมีความเที่ยงตรงในการวัด สามารถวัดได้ง่าย และมีวัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยยึดถือการใช้บริการเป็นสำคัญ (อดิเรก ปัทมศิริวัฒน์ และคณะ, 2547; Pedhasan, Schmelkin, 1991)

นับแต่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการจัดทำ “เครื่องชี้ภาวะสังคม” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมาถือได้ว่าเป็นการบุกเบิกเครื่องมือใหม่ ๆ ในการรายงานสภาพความเป็นไปในสังคมเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ และในช่วงใกล้เคียงกันนั้น กลุ่มของนักคิดด้านการพัฒนาสังคม ก็มีคำแนะนำแนวคิดด้วยตัวชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตในบริบทสังคมไทยด้วย ที่รู้จักกว้างขวางที่สุดก็คือ “จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” ของ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ นั้นเอง (DMH Staffs, กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2550) และในช่วงทศวรรษที่ 1980 (พ.ศ. 2523 – 2532) ป.อ.ปยุตโต (พระธรรมปิฎก) ได้เขียนเรื่องเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ โดยทัศนะของท่านได้อธิบายว่าเป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์ก็เช่นเดียวกับปรัชญาของมนุษย์ทั้งหมด กล่าวคือ ความมุ่งที่ “ความอยู่ดีมีสุข” ซึ่งนำไปสู่ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ โดยท่านเห็นว่าเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนี้ “แตกต่างจากสมการของเศรษฐศาสตร์คลาสสิกที่ระบุว่าการบริโภคสูงสุดมีค่าเท่ากับความพึงพอใจสูงสุด เรามีการบริโภคแบบพอประมาณหรือการบริโภคแบบชาญฉลาดมากกว่า ซึ่งจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขนั่นเอง และต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ก็ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาไปสู่การพัฒนาแบบบูรณาการที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่เพิ่มศักยภาพของคน และมุ่งให้คน

ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนา มีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมว่า “คนมีความสุข ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน” และยังระบุด้วยว่ามีการสร้างค่านิยมชีวิตเพื่อวัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายของการพัฒนา ในด้านการพัฒนาคน สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่ได้เต็มที่เพราะว่าต้องแก้ปัญหาความยากจน การว่างงานจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) นั่นเอง ดังนั้นต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) จึงยังคงยึดแนวคิดการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นวิสัยทัศน์ของการพัฒนา โดยมีค่านิยมหลักคือ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมได้นิยามความอยู่ดีมีสุขว่า “ความอยู่ดีมีสุข หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำอย่างทั่วถึง มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวอบอุ่นมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) แต่ก็ยังไม่มีการพัฒนาค่านิยมชีวิตความอยู่ดีมีสุข ค่านิยมชีวิตความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ค่านิยมชีวิตการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงค่านิยมชีวิตบนทางสังคม เป็นต้น จนกระทั่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่ดีมีสุขร่วมกัน” โดยยึดแนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแบบบูรณาการที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่องซึ่งจะมีความครอบคลุมถึงความอยู่ดีมีสุขตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ทั้งนี้การวัดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยระดับความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ รวมถึงปริมาณกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นแบบพอเพียง ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และความสุขที่เกิดจากการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้กับตัวของบุคคล ครอบครัวหรือหน่วยที่ปฏิบัติเท่านั้น ไม่น่าจะครอบคลุมผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ทั้งหมด “ประโยชน์สุข” น่าจะถูกนำมาวัดในฐานะผลลัพธ์ของเศรษฐกิจพอเพียง (อภิชัย พันธเสน, 2555: 188) ทั้งนี้ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์และคณะ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง (Research Project on the Happy Benefit from Sufficiency Economy) ประโยชน์สุข หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการให้และ/หรือการทำประโยชน์ให้กับคนอื่น การช่วยให้ผู้อื่นมีอยู่มีกิน ผ่อนคลายทุกข์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการทำประโยชน์ให้กับสังคมและการทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นความสุขที่ได้รับจากการทำให้คนอื่นเกิดประโยชน์และมีความสุขเป็นความสุขที่ไม่ได้มองที่ผลประโยชน์อันเกิดกับตัวเอง แต่มองผลประโยชน์อันตกแก่คนอื่น และ

สังคมโดยทั่วไป สังคมแห่งประโยชน์สุขเป็นสังคมที่คนในสังคมต่างมีความสุขจากการให้และ/หรือการทำประโยชน์ เป็นสังคมที่ผู้คนอยากช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทร แบ่งปัน ร่วมมือกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งเกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและอยากที่จะเอื้อเฟื้อประโยชน์สุขที่ได้รับให้กับผู้อื่นต่อไป ทั้งนี้จากการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มแรกเป็นความสุขระดับบุคคล เป็นความสุขของตนเองและครอบครัว ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 ประเภทสอดคล้องกับหลักความสุขของคฤหัสถ์ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ได้แก่ (1) สุขจากความมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจ ความอึดอิมใจว่าตนมีทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรง ความขยันหมั่นเพียรของตนและโดยชอบธรรม (2) สุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจ อึดอิมใจว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบนั้นเลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์ (3) สุขจากความไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจ อึดอิมใจว่าตนเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดค้างใครและ (4) สุขจากความประพฤติกุศลไม่มีโทษ ความภูมิใจอึดอิมใจว่าตนมีความประพฤติสุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใคร ๆ ดิเคียดไม่"ได้"ทั้งทางกาย วาจา และใจ อยากรู้ก็ตามประเภทของความสุขแม้ว่าจะมีความสำคัญ แต่สิ่งที่มีค่าสำคัญกว่าคือ ระดับของความสุข ซึ่งพบว่า ผู้ที่ดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบความสำเร็จ ส่วนแต่ความสุขในระดับที่มากพอที่จะไม่ต้องการอะไรเพื่อตัวเองและครอบครัวอีกแล้ว มีความภูมิใจ อึดอิมใจจนอยากจะ "ให้" หรือ "แบ่งปัน" ผู้อื่น และในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสามารถกำหนดได้ 4 ระดับ ได้แก่

(1) ระดับบุคคล สิ่งที่ยุ้มนประโยชน์สุขให้ ได้แก่ ความรู้ ความคิดแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และให้คุณค่าหรือคุณประโยชน์ แม้แต่เรื่องที่คุณเหมือนจะเป็นกิจกรรมค้าขายหรือให้บริการที่ได้รับค่าตอบแทน ก็สามารถคิดว่าเป็นการให้ หากผู้ผลิตได้ผลิตสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ไม่มีการโฆษณาเกินจริง ไม่หลอกลวง ซึ่งทำให้การขายผลผลิต ไม่ถือว่าเป็นการขาย แต่เป็นการให้ คือให้คุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่หาไม่ได้ในตลาดซื้อขายทั่วไป คุณค่าที่ผู้ให้ภูมิใจที่ได้ให้คือ สินค้า ผลผลิต และบริการที่ผลิตหรือทำขึ้นจากการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงหรือจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่ให้แล้วผู้ให้มีความสุขมากที่สุดและคิดว่าผู้รับจะมีความสุขด้วย คือ การให้ "ความรู้" เนื่องจากการให้ความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้รับเกิดความสามารถในการครองชีพ และผู้ให้ก็เกิดความพึงพอใจต่อชีวิต ซึ่งความรู้ที่นิยมให้เป็นความรู้ในการทำกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องของการทำประโยชน์ เป็นเรื่องที่บุคคลในเมืองท่ามากกว่าคนในชนบทคือ การบำเพ็ญประโยชน์เกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น การกวาดถนนหนทาง การปลูกไม้ดอกไม้ประดับภายในชุมชน การดูแลแหล่งน้ำ และการกำจัดขยะ ซึ่งในชนบทเป็นกิจกรรมระดับชุมชนไม่ใช่กิจกรรมระดับบุคคล

(2) ระดับชุมชน ผู้รับจากชุมชนมีทั้งที่เป็นคนนอกชุมชน และคนในชุมชน สิ่งที่ชุมชนให้กับคนนอกชุมชน คือ ความรู้และประสบการณ์ของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมของชุมชน สิ่งที่ชุมชนทำแล้วเป็นการทำประโยชน์สำหรับคนในชุมชน คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้เป็นไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านรวมถึงการจัดสวัสดิการชุมชนด้วย สำหรับกิจกรรมของชุมชนที่ทำให้กับคนในชุมชนก็เป็นกิจกรรมที่จะทำให้คนในชุมชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้สะดวกขึ้น เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนยังมีกิจกรรมหารายได้ของชุมชนเพื่อทำกิจกรรมสวัสดิการให้กับคนในชุมชนอีกด้วย การให้หรือการทำประโยชน์ของชุมชน ต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนด้วย เพราะกิจกรรมของชุมชนไม่สามารถทำได้ด้วยแรงของผู้นำชุมชนหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพัง สมาชิกชุมชนต้องใช้เวลา ปัญญา ทรัพย์สิน และแรงงานกับการทำงานร่วมกันในนามของชุมชน

(3) ระดับกลุ่มองค์กรชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน ให้หรือทำประโยชน์ โดยการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การมีผลผลิตที่ปลอดภัย ปลอดภัย ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ เป็นสิ่งมีคุณค่าที่กลุ่มทำให้กับสมาชิก ชุมชน และสังคม เพื่อให้คนในสังคมมีสุขภาพที่ดี กล่าวได้ว่าความรู้ และผลผลิตเป็นสิ่งของกลุ่มองค์กรให้การเพิ่มคุณค่าในการผลิตด้วยการไม่ใช้สารเคมี คือประโยชน์ที่ทำให้กับสังคม การทำให้สมาชิกของกลุ่มองค์กรมีอาชีพ รายได้ และความสุขจากการทำอาชีพดังกล่าว รวมทั้งการฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิต (เช่น การทำบุญแม่โพสพ) คือประโยชน์ที่นำไปกับชุมชน

(4) ระดับองค์กรภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐ ให้หรือทำประโยชน์ โดยการพัฒนาองค์กร พัฒนาคนภายในองค์กร เริ่มจากการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความรู้แก่คนในองค์กรแล้วจึงมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติขององค์กรสู่องค์กร/หน่วยงานอื่น ๆ จนสามารถเป็นองค์กรต้นแบบในการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยในองค์กรภาครัฐขนาดเล็กจะเน้นที่บุคลากรภายในองค์กร เน้นการสร้างจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่องค์กรภาครัฐขนาดใหญ่ เน้นทั้งสามส่วนคือบุคลากรภายในองค์กร การบริหารองค์กร และการพัฒนาลูกค้า สิ่งที่ยังต้องของรัฐบาลให้ คือ บุคลากรหรือข้าราชการที่ดี หน่วยงานราชการที่ดี บริการที่ปรารถนาดีต่อประชาชน ผู้รับบริการ และความรู้ด้านการปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การให้หรือทำประโยชน์ในหลายกรณีเป็นการให้ที่สูญเปล่า เพราะผู้ให้ก็ไม่มีความสุข ผู้รับก็ไม่มีความสุข การสร้างสังคมแห่งประโยชน์สุขต้องมีรูปแบบการให้หรือการทำประโยชน์ที่ทำให้ผู้ให้และผู้รับต่างก็เป็นสุขทั้งคู่ การให้ที่ทำให้ผู้ให้และผู้รับมีความสุขมีลักษณะดังนี้

(1) การให้ที่ผู้รับนำไปใช้ได้ ซึ่งอาจเป็นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้ผลิตเป็นสินค้าออกจำหน่าย ก็ล้วนแต่ทำให้ผู้ให้มีความสุขทั้งสิ้น ยิ่งถ้าสามารถทำให้ผู้รับมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ ผู้ให้ยิ่งมีความสุขมากขึ้น ดังนั้นผู้ให้ก็ต้องคว่ำค้ำแนะนำ หรือความรู้แบบใดควรจะให้ใคร อาจดูไปถึงศักยภาพและความพร้อมของผู้รับ เพราะถ้าให้ไปอย่างไม่เหมาะสม ผู้รับก็ไม่สามารถนำไปรับใช้ได้ ผู้รับก็ไม่มีความสุข ผู้ให้ก็ไม่มีมีความสุขเช่นกัน

(2) การให้ที่ทำให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความจริงแล้ว ผู้นิยมประโยชน์สุขไม่นิยมการให้เพื่อการสงเคราะห์ เพราะเห็นว่าเป็นการช่วยที่ไม่ยั่งยืน แต่บางครั้งก็จำเป็นต้องให้ การให้แบบสงเคราะห์ควรให้เป็นการชั่วคราว แล้วหาทางปรับเปลี่ยนให้ผู้รับสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากใครต่อไป เมื่อผู้รับสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งแล้วผู้ให้ก็มีความสุข

(3) การให้ในสิ่งที่ตรงตามความต้องการจำเป็นของผู้รับ การให้ที่ทำให้ผู้รับมีความสุขก็คือให้ในสิ่งที่เขาคงต้องการ เพราะมันจะนำไปเป็นการให้ที่ไม่สูญเปล่า บางคนอาจมองว่า การให้ต้องให้สมกับฐานะของผู้รับ แต่ถ้าหวั่นผู้นิยมประโยชน์สุขมองว่า ต้องมองความจำเป็นที่ต้องใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับมากกว่า เช่นการให้เงินช่วยงาน ถ้าฐานะไม่ดีจำเป็นต้องใช้เงินก็จะให้เงินช่วยมากกว่าคนที่ฐานะดี เป็นต้น

(4) การให้ที่ไม่ทำให้ผู้ให้เหนื่อยเหื่อผู้รับ การให้ที่ทำให้ผู้ให้เหนื่อยเหื่อผู้รับคือการให้ที่ต้องมีการขำเรื่องของบุญคุณของผู้ให้ที่มีต่อผู้รับ ซึ่งผู้รับต้องตอบแทน การให้แบบนี้ทำให้ผู้รับไม่มีความสุขดังนั้นการให้ที่ทำให้ผู้รับมีความสุขก็คือ การให้ที่ไม่พูดถึงเรื่องของบุญคุณ ผู้รับอาจรู้สึกไปเองว่าผู้ให้มีบุญคุณกับตัว แต่ผู้ให้ต้องไม่เรียกร้องหรือแม้แต่แสดงให้เห็นว่าการให้ของตนเป็นเรื่องยิ่งใหญ่แต่อย่างใด

(5) ให้สิ่งที่มีค่าและเป็นประโยชน์ความรู้ ประสบการณ์ วิชาการสาระต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีค่ามากกว่าเงินทองวัตถุสิ่งของ การให้เงินทองแม้ในขณะที่ผู้รับจะมีความสุข แต่ผู้ให้ไม่เคยมีความสุขเลย เมื่อเงินทองหมดผู้รับก็จะกลับมาทุกข์เหมือนเดิม ยิ่งกว่านั้น ถ้าการให้เป็นการให้ยืม ผลที่ตามมาก็นำมาซึ่งความทุกข์ ในขณะที่ความรู้ ประสบการณ์ วิชาการสาระต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับมากกว่า เช่นเดียวกับคตินักพัฒนาที่ว่า “ถ้าท่านให้ปลาแก่

เขา เขาจะมีปลากินเพียงแคว้นเดียวแต่ถ้าท่านสอนวิธีจับปลาให้เขา เขาจะมีปลากินตลอดชีวิต” ดังนั้นการให้สิ่งที่มีค่าและเป็นประโยชน์เท่านั้นที่จะทำให้ทั้งผู้ให้และผู้รับมีความสุข อย่างไรก็ตาม การให้และทำประโยชน์ที่ทำให้ผู้ให้และผู้รับระดับชุมชนเป็นสุขส่วนใหญ่เหมือนกันกับระดับบุคคล จะมีลักษณะแตกต่างกันไปจากระดับบุคคลเพียงเรื่องเดียว กล่าวคือ การให้ระดับบุคคลที่ผู้ให้และผู้รับไม่เป็นสุข คือการให้ประเภทสงเคราะห์ และการให้คำสั่งสอนที่เป็นการมุ่งให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเป็นรายบุคคลซึ่งผู้ให้รายบุคคลไม่กล้าให้ ด้วยเกรงว่าจะเป็น การ “ยกตนข่มท่าน” หรือทำให้ผู้รับรู้สึกต่ำต้อยอับอาย แต่ถ้าเป็นการให้ระดับชุมชน เรื่องนี้ได้รับการยกเว้น การที่ชุมชนให้การดูแลคนยากจน คนชรา หรือผู้ด้อยโอกาส หรือมีกฏกติกาเพื่อแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ผู้ให้และผู้รับยอมรับได้โดยไม่ถือว่า ผู้ให้อยู่เหนือผู้รับแต่อย่างใด ดังนั้น สิ่งที่เป็นการให้หรือทำประโยชน์ในระดับชุมชนที่ทำให้ผู้ให้ (ชุมชนหรือกรรมการบริหารชุมชน หรือผู้นำชุมชน) และผู้รับ (สมาชิกในชุมชน) เป็นสุข คือ การจัดระบบสวัสดิการของชุมชนการให้ ที่ทำให้ผู้ให้และผู้รับมีความสุข ได้แก่ การให้การช่วยเหลือดูแลสมาชิกในชุมชนให้มีความมั่นคง ในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน มีการจัดสวัสดิการชุมชนนับแต่เกิดจนตาย รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขด้วย ผู้ให้มองว่า การให้เรื่องนี้ทำให้ สมาชิกในชุมชนมีความอบอุ่นใจ การดำรงชีวิตรู้สึกผูกพันกับชุมชน และสามารถมีความสุขได้ด้วยการดูแลของชุมชน ผู้ให้ก็มีความสุขที่เห็นคนในชุมชนมีความสุข นับว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ชุมชนควรทำ แต่ชุมชนโดยทั่วไปไม่ได้ทำ

จากแนวทางดังกล่าว การที่จะให้สิ่งดีมีสิ่งดีของ ไทยมีความสุขและเป็นสังคมแห่งประโยชน์สุขได้นั้น การขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับองค์กรจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในส่วนของผู้นำนั้น เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรในชุมชนนั้น ๆ ทั้งที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นคนที่ชุมชนยอมรับนับถือ เป็นคนที่มีศักยภาพในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนกลุ่มต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่เข้มแข็ง มีมุมมองกว้างขวาง มองการพัฒนาแบบองค์รวม และมีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง เป็นนักสร้างและเน้นกระบวนการของการเสริมพลังจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ โดยมีคุณธรรมเป็นตัวกำกับกับการดำเนินงานของตนเอง จึงเห็นได้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะเน้นไปที่ผู้นำองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดและเป็นที่ยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก นักวิจัยจึงได้นำเสนอกรอบการวิจัยเพื่อต่อยอดและแก้ไขปัญหาของการบริหารจัดการองค์กรของ อปท. ให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายของสังคมอยู่ดีมีสุขอย่างมีประโยชน์สุขร่วมกัน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ **วีระศักดิ์ สมยานะ (2549)** ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2549 โดยทำการประเมินการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ใช้ CIPP Model ในการประเมิน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงาน ผลการประเมินสรุปได้ว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในเกณฑ์ดีมากเนื่องจากมีระบบการบริหารจัดการที่ดีนับตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ได้มาตรฐาน มีระบบการคัดเลือกคน โดยยึดความรู้ ความสามารถ มีกระบวนการทำงานที่ดีโดยการจัดทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องและตรงกับวิสัยทัศน์ขององค์กร กาญจนาง สุระ (2551) ศึกษา การจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้และหาแนวทางเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ศศศิภา วิจัยปวงพานิว พงในการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการยกระดับสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ควรจะจัดการเรียนรู้ในการประชาคมแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุขในชุมชน การสร้างศักยภาพความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนทั้งกายและใจ คุณธรรมและจริยธรรมให้เพิ่มขึ้น **วีระศักดิ์ สมยานะ (2554)** ศึกษาการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินให้ได้ต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยการประเมินผลเชิงระบบ (System Analysis) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของท้องถิ่นทั้ง 10 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้าในส่วนของการใช้งบประมาณในการพัฒนาด้านสังคมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การพัฒนาทางด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ส่วนปัจจัยทางด้านกระบวนการพัฒนานั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง โดยนำเอาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กรร่วมกับหลักธรรมาภิบาล จนส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการเมืองของท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาการบริหารจัดการ จนเป็นต้นแบบของการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ คือ องค์การ

ปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม ส่วนต้นแบบการพัฒนาด้านสังคมและการเมือง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง บทสรุปของการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำเอาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในระดับ “มาก” แล้วจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของท้องถิ่นนั้นพัฒนาในระดับ “มากที่สุด” เช่นกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าท้องถิ่นของไทยควรจะนำเอาหลักคุณธรรมไปใช้กับการบริหารจัดการองค์กรร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้ได้ต้นแบบที่ดีของการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองต่อไป

กาญจนา สุระ (2555) ศึกษาการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินให้ได้ต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่นด้านสังคม ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อวิเคราะห์และประเมินให้ได้ต้นแบบของการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีวาระของการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารที่อยู่ในช่วงปีที่ 2 - 3 และไม่อยู่ในวาระปีที่ 4 ของการบริหาร มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 แห่ง ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 2 โดยมี อปท. ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่นด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน 13 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารอปท. คือ นายกอปท. ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กร และแบบประเมินความอยู่ดีมีสุขของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมใช้การประเมินเชิงระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า คือ คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำอปท. การนำคุณธรรมเข้าไปใช้ในการดำเนินงาน การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และประเมินความอยู่ดีมีสุขของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการประเมินแบบ 3 ฝ่าย (Triangulate) คือ ฝ่ายผู้บริหารประเมิน ผู้ปฏิบัติการและสมาชิกสภาในการประยุกต์ใช้คุณธรรมในการบริหารจัดการองค์กร ฝ่ายผู้ปฏิบัติการประเมินฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายสมาชิกสภาในการประยุกต์ใช้คุณธรรมในการบริหารจัดการองค์กร และฝ่ายสมาชิกสภาประเมินฝ่ายผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการในการประยุกต์ใช้คุณธรรมในการบริหารจัดการองค์กร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบการอธิบายจากการศึกษาพบว่า ระดับการประยุกต์ใช้คุณธรรมกับการบริหารจัดการองค์กรและความอยู่ดีมีสุขของชุมชนมีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ อปท. ที่เป็นต้นแบบของการ

